

OTSUS

26.02.2021 nr 1.2-17/104

**Täiendavate loomatauditõrje abinõude kehtestamine
kõrge patogeensusega lindude gripi leviku ohu vähendamiseks**

Otsuse alus:

Loomatauditõrje seadus § 7¹, § 32¹ lõige 2, § 45¹ lg 1 p 1, lg 3 ja maaeluministri 18. august 2020. a määrus nr 57 „Põllumajandus- ja Toiduameti põhimäärus“ § 8 lõige 2, Komisjoni Rakendusotsuse (EL) 2018/1136 artikkel 9 lg 1 p a) ning Eesti Maaülikooli 2017.aasta „Kõrge patogeensusega lindude gripi riskiprofiil Eestis“.

Otsuse sisuline põhjendus:

Komisjoni rakendusotsus (EL) 2018/1136, 10. august 2018, mis käsitleb riskimaandamis- ja tugevdatud bioohutusmeetmeid ning varase avastamise süsteeme seoses riskiga, et kõrge patogeensusega linnugripiviirus võib levida metslindudelt kodulindudele (edaspidi „Rakendusotsus 2018/1136“) preambula punktides 2) – 4) märgitu kohaselt on direktiivis 2005/94/EÜ sätestatud minimaalsed tõrjemeetmed, mida kohaldatakse linnugripi puhangu korral kodulindude või muude tehistingimustes peetavate lindude suhtes ja teatavad ennetusmeetmed linnugripi seireks ja varaseks avastamiseks. Alates 2005. aastast on kõrge patogeensusega linnugripi (edaspidi „KPLG“) alatüübi H5 viirused olnud võimelised nakatama rändlinde, kes võivad levitada viirusi kaugele teistele mandritele.

Komisjoni rakendusotsuse 2018/1136 art 9 kohaselt on liikmesriigil õigus võtta leiu ümber meetmeid, mis hõlmavad riskimaandamis- ja tugevdatud bioohutusmeetmeid vastavalt artiklile 4. Rakendusotsuse 2018/1136 art 4 lg 2 ja 3 kohaselt võtavad liikmesriigid asjakohaseid ja teostatavaid meetmeid, et vähendada suure riskiga piirkondades kõrge patogeensusega linnugripi viiruste levikut metslindudelt kodulindudele. Riskimaandamis- ja tugevdatud bioohutusmeetmeid võetakse eesmärgiga, et ära hoida metslindude, eelkõige ränd-veelindude otseseid ja kaudseid kokkupuuteid kodulindudega, eelkõige partide ja hanedega.

Rakendusotsuse art 3 lg 1 p a) kohaselt on liikmesriigi kohustus oma territooriumil kindlaks määrata territooriumi osad, kus on eriti suur risk KPLG viiruste levimiseks linnukasvandustesse (edaspidi „suure riskiga piirkonnad“), arvestades mh linnukasvanduste paiknemist liikmesriikide sellistes piirkondades, kus on lindude rändeteed või puhkekohad rändeteedel pärast liitu saabumist, eelkõige kirde- ja idapiirkonna rändeteedel.

Tulenevalt loomatauditõrje seaduse § 32¹ lg 2 võib Põllumajandus- ja Toiduamet loomataudi ohu korral võtta kasutusele loomataudi kahtluse või puhkemise korral rakendatavaid meetmeid vastavalt esineva loomataudi ohu riskianalüüsi tulemustele.

Animal Diseases Notification System (edaspidi: "ADNS") andmete alusel levib Euroopas ja Eesti naaberriikides nagu Soome ja Läti nii uluk- kui ka kodulindude hulgas ravimatu ja eriti ohtlike loomataudide hulka kuuluv KPLG. Eestis diagnoositi KPLG viirustüvi H5N8 veelinnul ja põllumajanduslindudel 2021. aasta veebruaris.

Vastavalt EMÜ 2017. aasta „Kõrge patogeensusega lindude gripi riskiprofiil Eestis“ hinnangule on riskialadeks Põhja-Eesti rannik, Hiiumaa, Saaremaa, Lääne-, Kagu- ja Edela – Eesti ning Peipsi järve ümbrus kuni Viljandi järveni, samuti Narva veehoidla piirkond. Eesti territooriumile jäävad siin pesitsevate ja siit läbi rändavate rändlindude pesitsusalad, tähtsamad talvituspaigad ja rändeteed.

EMÜ 2017. aasta „Kõrge patogeensusega lindude gripi riskiprofiil Eestis“ alusel jõuab kõige suurema tõenäosusega KPLG Eestisse metslindudega. Eestis pesitsevad ja siit rändavad läbi paljud KPLG levitamise seisukohalt riskiliikideks loetavad linnuliigid. Põllumajanduslindude nakatumise tõenäosus KPLG metslindude vahendusel on väga suur ning vallandumise tõenäosust on hinnatud suurimaks veelindude aktiivse rände perioodidel (sügisene ja kevadine ränne). Samuti võivad nakatunud rändlinnud olla nakkusallikaks ka kohalikele metslindudele. Viimaste nakatumisel on võimalik veelgi laialdasem viiruse levik ning selle läbi oht põllumajanduslindudele. KPLG puhang põllumajanduslindude populatsioonis on riigi jaoks oluliste majanduslike tagajärgedega. Sellega kaasnevad piirangud rahvusvahelisele kaubandusele lindude ja linnukasvatussaadustega, samuti Euroopa Liidu sisesele kauplemisele. Laiaulatuslikum puhang tähendaks olulisi kulutusi tõrjemeetmetele ja tooks kaasa olulisi keskkonnamõjusid.

Eelviidatud riskiprofiili dokumendis on riskide ohjamise peatükis rõhutatud, et KPLG nakkuse vältimise peamine abinõu on bioturvalisuse meetmete range järgimine. Kodulinnud võivad nakkuse saada farmi toodud lindudelt, saastunud esemetelt ning metslindudelt, eriti veelindudelt (Sims jt 2005). Vältida tuleb igasugust kontakti metslindude ja veekogudega. Linde ei tohi tuua tagasi linnuturgudelt või teistest lindude müügi ja/või tapmise kohtadest.¹

Eelnevast tulenevalt on loomataudi ohu korral Põllumajandus- ja Toiduametil põhjendatud kohaldada loomataudi leviku tõkestamiseks loomatauditõrje eeskirjas või asjakohases Euroopa Liidu õigusaktis sätestatud või Rahvusvahelise Episootiate Büroo põhimõtete, meetodite, soovitude ja juhendite kohase kitsendusena loomataudile vastuvõtlike loomade ja muude loomade pidamise ja veo ning neilt pärinevate loomsete saaduste ja kõrvalsaaduste veo ja käitlemise piirangut. Põllumajandus- ja Toiduamet otsustab LTTS § 45¹ lg 1 sätestatud kitsenduse kohaldamise, võttes arvesse riskianalüüsi tulemusi ja määrates kindlaks kitsenduse kohaldamise ulatuse. Juhindudes riskiprofiilis määratletud stsenaariumitest, ADNS süsteemis avaldatud teabest naaberriikides KPLG levimuse suhtes ning võttes täiendavalt arvesse geograafilist paiknemist rändeteede keskel, on käesoleva otsuse andmise seisuga ameti hinnangul otstarbekas määrata kitsenduse kohaldamise ulatuseks kogu Eesti Vabariigi territoorium.

Arvestades eeltoodut annab PTA välja otsuse riskimaandamis- ja tugevdatud bioohutusmeetmete kohta KPLG leviku ohu vähendamiseks:

1. Keelan Eesti Vabariigi territooriumil põllumajanduslindude ja teiste tehistingimustes peetavate lindude (edaspidi "peetavad linnud") pidamise välitingimustes.
2. Peetavaid linde on lubatud pidada välitingimustes juhul, kui:

¹ K.Must. A.Viltrop, A-L.Veetamm. Kõrge patogeensusega lindude gripi riskiprofiil Eestis. Lk 24.

- 2.1 kodulindude seepidamine põhjustab vääramatult ohtu lindude elule ja tervisele;
- 2.2 on välistatud kokkupuude looduses vabalt elavate lindude või neilt pärineva võimaliku nakkusohtrliku materjaliga järgneval viisil:
- i) kodulinnud on kaitstud metslindudega kokkupuute eest võrkude, katuste või rõhtselt paikneva kanga või muu asjakohase vahendiga või
 - ii) kodulindudele antakse neile ette nähtud sööta ja jooki sisetingimustes või varikatuse all, mis takistab piisavalt metslindude ligipääsu ja hoiab ära metslindude kokkupuute kodulindudele mõeldud sööda ja veega.
3. Keelan partide ja hanede pidamise koos teiste peetavate lindudega, välja arvatud juhul, kui viiruse sissetoomise ohtu on võimalik hinnata väheseks sõltuvalt kasvanduse erijoonte ja rakendatavatele riskivähendusmeetmetele, mida Põllumajandus- ja Toiduamet peab piisavaks.
4. Keelan looduses vabalt elavate lindude toomise kohtadesse, kus samal ajal peetakse põllumajanduslinde või teisi tehistingimustes peetavaid linde.
5. Otsus jõustub 01.03.2021.

(allkirjastatud digitaalselt)

Urmas Kirtsi
Peadirektor

Vaidlustamisviide: Isikul on õigus haldusakti vaidlustada esitades selleks kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus (HKMS) sätestatud korras.

Vastavalt HKMS § 46 sätestatud kaebetähtaegadele:

- tühistamis- ja kohustamiskaebuse võib esitada 30 päeva jooksul arvates haldusakti teatavaks tegemisest;
- keelamiskaebuse võib esitada tähtajatult;
- hüvitamiskaebuse võib esitada kolme aasta jooksul arvates päevast, kui kaebaja sai teada või pidi teada saama kahjust;
- kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks võib esitada kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

Otsuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.